

عنوان مقاله:

متون ترجمه شده در ایران پیشامشروطه و ارزیابی موضوعی آنها

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات زبان و ترجمه، دوره 55، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 39

نویسنده:

محمدامیر احمدزاده - گروه تاریخ، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

هدف نوشتار پیش رو، بررسی این مسئله است که ترجمه متون اروپایی در ایران، چگونه در افق تاریخی ایران پدیدار گشت و تأثیرات شکلی و مضمونی آن بر ترجمه متون دوره پیشامشروطه چه بود. به منظور پیشبرد کار از روش تحلیل تاریخی و تفسیر متون ترجمه شده استفاده می شود. دستاورد پژوهش نشان می دهد که در رابطه ترجمه متون اروپایی با تحولات تاریخی ایران در دوره مذکور، دو دیدگاه غالب، قابل طرح است: الف) دیدگاهی که این حرکت را نتیجه کوشش عده‌ای از مبلغان مذهبی و ماموران سیاسی خارجی از جمله گوبینو می انگارد. به باور پیروان این دیدگاه، حرکت مستشرقان و نمایندگان دستگاه‌های سیاست خارجی بیگانه از سر انگیزه‌های خیرخواهانه و برای بهبودی جامعه ایرانی بود و یا انگیزه تبلیغ مذهبی و پیشبرد اهداف سیاسی کشور متبوعشان در این زمینه اثرگذار بود؛ ب) رویکردی که حرکت ترجمه را صرفاً به بصیرت و آزادمنشی تعدادی از حکام و صدراعظم‌ها نسبت می دهد. مطابق این نظر، گروه مذکور شناخت مشاهده‌ای و یا معرفتی نسبت به تحولات اروپا داشتند و با یک درک تاریخی از آن بر انجام ترجمه به مثابه اقتباس الگوهای فکری و فرهنگی جدید روی آوردند تا به زعم خود راه میان‌بری از تجارب دنیای بیرونی بیابند. طرفداران هر یک از دیدگاه‌های مذکور به جهت یک سونگری به مسئله، قادر به شناخت واقعی نشده‌اند؛ زیرا رابطه حرکت ترجمه و ظهور تحولات در عصر تاریخی مذکور را باید به صورت دیالکتیکی -تأثیر و تأثر متقابل- در نظر گرفت. به عبارت روشن‌تر، خوانش اندیشه علمی و فکری اروپا، افق تاریخی جدیدی را برای ایرانیان رقم زد که زمینه ساز تحولات نوظهور در عصر قاجار شد و متقابلاً، کیفیت تحولات بر مضمون و جهت‌گیری‌های حرکت ترجمه (سنخ‌شناسی موضوعی آثار ترجمه شده) اثرگذار بود.

کلمات کلیدی:

متون ترجمه شده، مترجم، سنخ‌شناسی موضوعی، ایران پیشامشروطه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1453662>

